

6438/52
022

EKSPOZYtura M.S.WOJSK.
/Do spraw demob./
Nr. 146453/San.

Poczta polowa 53, dn. 9.I.1921 roku.

Układy o repatrjacji
/wymianie jeńców/

W załączeniu przesyłam kopję tekstu
układu o wymianie jeńców, ustalonego przez
Komisję Mieszana w Rydze, z tem, że tekst ten
jako jeszcze nie podpisany mocy obowiązującej
nie posiada i nie może być publikowany.

Zaznacza się, że tekst jako ostatecz-
nie ustalony i oddany do druku prawdopodobnie
zmianom nie ulegnie.

plik załączników.

J. Rogalski
Dr. Rogalski
Gen. ppor. - lek.

Otrzymują:

M.S.Wojsk. Dep. VI. San. Warszawa
M.S.Wojsk. Oddz. I. Sekcja Jeńców Warszawa
Min. Pracy i Opieki Społ. - Urząd Emigracyjny Warszawa, Królewska 23.
Eksp. M.S.Wojsk. Oddział IV. Warszawa
Adjutantura Generalna Belweder
~~M.S.Wojsk. Oddział II. Warszawa~~
Eksp. M.S.Wojsk. Szef Bud. Pol.
N.N.K. Warszawa.

PIŁSUDSKI
INSTITUT
ARCHIVE
New York

ŁĄCZELNE POWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L. Dz. 6438/52 dnia 13 / I 1921 r.

Wyd. 101

PIŁSUDSKI
INSTITUT
ARCHIVE
New York

UKŁAD O REPATRACJI .

zawarty w wykonaniu art. VII Umowy o przedwstępnych warunkach pokoju z dnia 12 października 1920 r.

W wykonaniu art. VII Umowy o przedwstępnych warunkach pokoju z dnia 12 października 1920 r. niżej i należycie upoważnionych przedstawiciele Rządu Rzeczypospolitej Polskiej z jednej strony oraz Rządów Rosyjskiej Socjalistycznej Federacyjnej Republiki Rad i Ukraińskiej Socjalistycznej Republiki Rad z drugiej strony stanowią, co następuje:

D z i a ł I.

Przepisy ogólne.

Art. I.

Obie układające się strony zobowiązują się natychmiast po podpisaniu niniejszego układu przystąpić do jaknajrychlejszej repatracji wszystkich znajdujących się w granicach ich terytoriów zakładników jeńców cywilnych, osób internowanych, jeńców wojennych, wygnańców, uchodźców i emigrantów.

Art. II.

1. Przez jeńców cywilnych i osoby internowane należy rozumieć:

a/ wszystkich znajdujących się na terytorjum jednej z układających się stron obywateli strony drugiej, którzy znajdują się lub znajdowali pod zaknięciem, w reszcie lub pod nadzorem administracyjnym, jak również podlegali albo podlegają innym sądom albo administracyjnym represjom za przestępstwa polityczne albo państwowe, lub też za przestępstwa na korzyść strony drugiej również w tym wypadku, gdy represje te są, lub były do nich stosowane w celu zapobieżenia wyżej wymienionym przestępstwom

b/ wszystkie osoby, które ulegają represjom w punkcie 1-ym artykułu niniejszego wymienionym, a przez władze rosyjskie i ukraińskie uznane zostały za jeńców cywilnych polskich, lub przez władze polskie za jeńców cywilnych rosyjskich lub ukraińskich;

c/ zakładników.

2. Przez jeńców wojennych należy rozumieć kombatantów układających się stron wziętych do niewoli przez armję strony drugiej na polsko-rosyjsko ukraińskim froncie: niekombatantów, którzy wchodzili w skład operujących sił zbrojnych i zostali wzięci do niewoli przez armję strony drugiej, wreszcie osoby, wchodzące w skład odrębnych polskich formacji wojskowych i oddziałów, wzięte do niewoli przez armję rosyjsko-ukraińską, również na innych frontach i rozbrojone, oraz internowane przez władze rosyjsko-ukraińskie. -

3. Przez wygnańców i uchodźców należy rozumieć osoby, które przed 1. sierpnia 1914 r. mieszkały na terytorjum jednej z układających się stron i które znajdują się na terytorjum strony drugiej, a w ciągu wojny światowej 1914 do 1918 r. wojny polsko-rosyjsko-ukraińskiej lub wojny domowej opuściły swoje lub zagrożone przez nieprzyjaciela miejscowości, względnie zostały wysiedlone na mocy rozporządzeń władz wojskowych lub cywilnych. -

Do kategorii wygnańców i uchodźców należą również b. jeńcy wojenni wojny światowej, którzy przed 1. sierpnia 1914 r. mieszkali na terytorjum jednej z układających się stron a, znajdują się na terytorjum strony drugiej, jak również b. wojskowi rosyjsko-ukraińscy, którzy znajdują się na terytorjum Rzpl. Polskiej, o ile nie zostali wzięci do niewoli przez regularną armję polską. -

4. Przez emigrantów należy rozumieć obywateli jednej z układających się stron, którzy przed 1. sierpnia 1914 wskutek orześladowań politycznych, narodowościowych, lub religijnych, wyemigrowali na terytorjum strony drugiej. -

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Art. III.

Powrót do kraju osób wyżej wyszczególnionych jest dobrowolny, przeto przymus powrotu, pośredni, lub bezpośredni, stosowany nie będzie. -

Art. IV.

Osoby przeznaczone do wysłania muszą być zwolnione ze służby po zdaniu spraw służbowych za wypowiedzeniem w miejscu pracy na miesiąc przed dniem wyjazdu, przy czym zwolnienie od zajęcia powinno nastąpić nie później niż na tydzień przed wyjazdem. -

Przy zwolnieniu nastąpić winna wypłata niewiszczonogó lub nieszaradowanego zarobku za dokonane prace. -

Kontrakty najmu osobistego, umowy dzierżawne, oraz wynajmu lokali i pomieszczeń, zawarte przez osoby powyższe, tracą siłę za miesięcznym wypowiedzeniem, bez prawa żądania dla strony drugiej jakiegokolwiek odszkodowania z tego tytułu. -

Art. V.

Układające się strony zobowiązują się zapewnić dostateczne utrzymanie, lub możliwy zarobek wszystkim jeńcom wojennym, jeńcom cywilnym, osobom internowanymi i zakładnikami, znajdującymi się na ich terytorjach i objętym układem niniejszym.

Do chwili wydania jeńcy wojenni podlegają dyscyplinie i przepisom obowiązującym w kraju, w którym się znajdują w niewoli, przy czym strony zobowiązują się zapewnić im należyte warunki utrzymania i bezwarunkowo nie dzielić ich na grupy i kategorie, nieprzewidziane przez prawo i zwyczaje międzynarodowe, z zamiarem postawienia ich w gorsze warunki bytu.

Art. VI.

Każda z układających się stron zobowiązuje się ponieść poniesione przez stronę drugą koszty utrzymania swoich obywateli, wziętych do niewoli w charakterze jeńców wojennych, o ile wydatki te nie zostały pokryte przez jeńców wojennych w przedsiębiorstwach państwowych i prywatnych. -

Wypłata uskuteczniiona zostanie w walucie państwa, którełożyło na utrzymanie jeńca. -

Ulegające zwrotowi koszty utrzymania jeńca wojennego składają się z wartości wydanych jemu racji żywnościowych,

oraz zasiłków w naturze i gotowiźnie.

Przy wysyłaniu jeńców wojennych zwraca się im ich własne mienie, odebrane i na mocy rozporządzeń władz tego państwa, które wzięło do niewoli, jak również wypłaca się nieuiszczona, jeszcze lub niezarachowana część ich zarobków.

Art. VII.

Osobom wymienionym w art. 1-ym układu nieniejszego, przysługuje prawo przy powrocie do kraju wywozić ze sobą mienie z uwzględnieniem następujących przepisów:

A.

Wolno wywozić oprócz bahażu ręcznego także bagaż, którego waga nie powinna przekraczać 8-miu pudów dla głowy rodziny, względnie osób pojedynczych, 5 pudów dla każdego członka rodziny i 2 pudy dla dzieci poniżej lat 10-ciu.

B.

Oprócz innych przedmiotów wolno wywozić w bagażach:

1. Odzież i bieliznę. Z odzieży i obuwia nie więcej niż 2 sztuki, względnie 2 pary każdego rodzaju /futro tylko jedno/, oraz z bielizny nie więcej niż 6 zmian na osobę.

2. Przedmioty niezbędne w podróży w ilości nieprzekraczającej zwykłego zapotrzebowania w drodze, jak nprz. poduszki prześcieradła, kołdry ręczniki, szajniki i t.p.

3. Osobom specjalnych zawodów, jak nprz. robotnikom, rzemieślnikom, rolnikom, medykom, artystom, uczonym i t.p. pozwala się na wywóz przedmiotów, niezbędnych do wykonywania ich zawodu, ponad przepisaną normę wagi po każdorazowym specjalnym zgłoszeniu.

C.

Nie wolno wywozić:

1. Bruków, aktów, dokumentów, fotografii i wszelkiego rodzaju papierów, niezaopatrzonych znakiem o przejściu ich przez właściwe urzędy.

2. Broni, rysztyunku wojskowego, oraz lornetek polowych.

3. Manufaktury, wyrobów kuźnierskich, skórzanych, galanteryjnych i innych przedmiotów dla handlu, a nie do użytku osobistego.

4. Produktów żywnościowych w ilości ponad 20 funtów na osobę, w tym nie wolno wywozić mąki lub pieczywa więcej niż 3 funtów, ^{produktów mącznych 5 funtów} produktów mlecznych 3 funty i 4 funty innych zapasów żywnościowych, w tej liczbie nie więcej, niż jeden funt cukru i ówiero funta herbaty.

5. Bydła, koni, nierogacizny i drobiu.

Uchodźcom i wygnańcom, wracającą inną drogą niż kolejka żelazna, dozwala się wywozić ich własne bydło, konie, nierogaciznę i drób, wyjąwszy wypadki oczywistej spekulacji.

6. Samochodów, motocykli, rowerów, wszelkiego rodzaju pojazdów, wozów i sani.

Uchodźcom i wygnańcom, powracającą inną drogą niż kolejka żelazna, dozwala się wywozić pojazdy, wozy i sanie, gdy stanowią one część ich inwentarza gospodarczego.

7. Kruszców szlachetnych nieobrobionych, kamieni szlachetnych nieoprawionych, monet złotych i srebrnych.

8. Przedmiotów ze złota i platyny wagi ponad 16 zołotników każdy, oraz wyrobów ze złota i platyny, przekraczających ogólną wagę 16 zołotników na osobę i wyrobów ze srebra w wadze, przekraczającej jeden funt na osobę. - Złote i srebrne zegarki i obrączki ślubne, srebrne papierońnice i srebrne damskie woreczki wolno wywozić po jednej sztuce na osobę dorosłą, przy czem wagi tych przedmiotów nie wlicza się do normy, ustalonej punktem niniejszym.

9. Biżuterji z kamieniami drogocennymi /z diamentów, brylantów, szafirów, szmaragdów i rubinów/, jak również z pereł, których ogólna waga przekracza jeden karat, to samo stosuje się do pereł.

10. Wszelkiego rodzaju maszyn, części składowych maszyn, urządzeń fizycznych, instrumentów chirurgicznych i muzycznych.

Wolno wywozić jedną maszynę do szycia na rodzinę.

11. Wyrobów tytoniowych, nie więcej niż 500 sztuk papierosów lub pół funta tytoniu na osobę dorosłą powyżej lat 18.

12. Mydła nie więcej niż jeden kawałek mydła toaletowego na osobę i jeden funt zwyczajnego na rodzinę.

13. Pieniądzy papierowych dowolnej emisji powyżej 20,000 rb. z Rosji i Ukrainy i 40,000 mk. polskich z Polski na osobę

z Rosji i Ukrainy i 40,000 mk. polskich z Polski na osobę. Wywóz kwot przekraczających tę normę jest możliwy jedynie za specjalnem pozwoleniem.

14. Walut zagranicznych bez specjalnego pozwolenia.

15. Papierów procentowych, dywidendowych i obligacyjnych rosyjskich, w tej liczbie emitowanych przez spółki akcyjne i inne, które działały na terytorjum Rosji i Ukrainy. Papiery te mogą być wywożone tylko za specjalnem pozwoleniem.

Również za specjalnem pozwoleniem mogą być wywożone weksle, kwity transportowe i warranty.

16. Przedmiotów posiadających wartość artystyczną lub antyków, na wywóz których nie uzyskano specjalnego pozwolenia.

Art. VIII.

Mienie, stanowiące na zasadzie ustaw i przepisów, obowiązujących w państwie wysyłającym, własność osób, wymienionych w art. 1-szym układu niniejszego, może być bez przeszkód likwidowane lub pozostawione na podstawie raeczonych przepisów.

Co się tyczy przyszłej likwidacji lub przekazania przesłania do kraju wspomnianego w pierwszym ustępie niniejszego artykułu pozostawionego mienia osobom wyszczególnionym w artykule 1-ym układu niniejszego, będącym obywatelami państwa, do którego wyjechały, będą przysługiwać te same prawa, które traktat pokojowy ^{przyjmał} optantom.

Art. IX.

Osoby wyjeżdżające na zasadzie układu niniejszego zarówno jak ich bagaże są wolne od wszelkich podatków i opłat związanych z wyjazdem.



D Z I A 2 II.

KOMISJE MIESZANE.

Art. X.

Celem nadzoru i współdziałania przy wykonaniu układu niniejszego, współdziałania przy organizacji repatriacji, a również celem obrony interesów osób, wyszczególnionych w art. 1-ym układu niniejszego i niesienia im pomocy - ustanawia się 2 Komisje Mieszane: jedną w Moskwie dla Rosyjskiej Socjalistycznej Federacyjnej Republiki Rad i Ukraińskiej Socjalistycznej Republiki Rad, a drugą w Warszawie dla Rzeczypospolitej Polskiej.

Każda Komisja Mieszana składa się z dwu Delegacji, wyznaczonych przez odnośne Rządy. Każda z Delegacji składa się z trzech członków i dwóch zastępców oraz niezbędnego personelu pomocniczego, nie przewyższającego 30 osób.

Skład osobisty każdej Delegacji i jej personelu pomocniczego będzie komunikowany zawczasu stronie drugiej; jeśli w przeciągu 10-ciu dni od chwili zakomunikowania nie nastąpi sprzeciw, skład ten uważa się za przyjęty.

Komisje Mieszane winny być zorganizowane /w tydzień po przyjeździe Delegacji strony drugiej, w każdym jednak razie/ nie później niż w miesiąc od dnia podpisania niniejszego układu.

Art. XI.

Komisjom Mieszanym przysługuje prawo delegowania części swego składu i osób personelu pomocniczego dla pracy również w innych miejscowościach; w tym wypadku osoby delegowane działają w charakterze pełnomocników Komisji Mieszanej i przysługują im prawo komunikowania się bez przeszkód z Komisją Mieszaną i ze swą Delegacją.

Art. XII.

Do kompetencji Komisji Mieszanych należy:

1/ Opracowanie na zasadzie układu niniejszego instrukcji dla Komisji Mieszanej.

2/ Ustalenie liczby, miejsca pobytu i pochodzenia osób.

wymienionych w Art. I układu niniejszego, podlegających repatrjacji, oraz nadzór nad ich rejestracją.

3/ Ustalenie dokładnych i zupełnych spisów zmarłych spośród osób wyliczonych w Art. I. układu niniejszego, oraz przedsięwzięcie środków celem stwierdzenia tożsamości zmarłych spośród wymienionych kategorii.

4/ Nadzór i kontrola nad prawidłowym wykonywaniem układu niniejszego.

5/ Opieka i niesienie w miarę konieczności wszelkiego rodzaju pomocy materialnej osobom wyliczonym w Art. I układu niniejszego.

6/ Zwiedzanie obozów, więzień, szpitali i innych miejsc, w których znajdują się osoby wymienione w Art. I układu niniejszego.

7/ Współdziałanie celem prawidłowego organizowania i planowego toku repatrjacji, oraz nadzór nad nimi, a również opracowanie odpowiednich zarządzeń technicznych.

8/ Rozważanie i decydowanie oświadczeń i wniosków, zgłaszanych przez każdą z Delegacji do Komisji Mieszanej, lub skierowanie ich na właściwą drogę.

9/ Prawo bezpośredniego zwracania się do Rządu i do centralnych organów państw, w którym działa Komisja, w sprawach zauważonych braków i nieprawidłowości w wykonaniu układu niniejszego.

10/ Bezpośrednie przedstawianie odpowiednim władzom centralnym spisów osób, podlegających repatrjacji oraz poprawianie i uzupełnianie tych spisów.

11/ Wydawanie zawiadomień urzędowych w sprawach repatrjacji: zawiadomienia te winny być ogłaszane w prasie z podpisami przewodniczących obu Delegacji i przesyłane do miejsc pobytu osób, podlegających repatrjacji.

12/ Pośrednictwo w przesyłaniu korespondencji zwykłej i pieniężnej, nadawanej z kraju ojczystego na imię osób wymienionych w Art. I. układu niniejszego, jak również w przesyłaniu korespondencji zwykłej i pieniężnej tych osób do

PLISKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PLISKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

kraju ojczystego - w obydwu wypadkach w granicach obowiązujących w tym względzie ustaw i przepisów.

13/ Uzyskiwanie i przesyłanie osobom, które wyjechały na zasadzie układiniejszego wypisów z metryk i ksiąg stanu cywilnego, jak również wszelkiego rodzaju dokumentów osobistych.

14/ Zasiąganie i udzielanie informacji w sprawach, wchodzących w zakres kompetencji Komisji Mieszanej, oraz rozważanie wpływających oświadczeń i skarg w sprawach powrotu do kraju ojczystego.

15/ Ustalanie rzeczywistych wydatków, poniesionych przez strony na utrzymanie jeńców wojennych, i rzeczywistej wysokości płacy zarobkowej, należnej jeńcom wojennym za pracę przez nich wykonaną w okresie niewoli, jak również niepobranej przez nich albo niezaliczonej płacy zarobkowej - zgodnie z Art. VI. układu niniejszego.

16/ Rozważanie wszystkich innych spraw, dotyczących wykonania układu niniejszego, a nieprzewidzianych przez punkty poprzednie.

Art. XIII.

Układające się strony zobowiązują się dostarczyć do rozporządzenia Komisji Mieszanej wszelkich materiałów i niezbędnych środków, które mogą ułatwić im zadanie, jak również pozwolić Komisjom Mieszanym, albo osobom przez nie upoważnionym, na wstęp do obozów, więzień, szpitali i innych miejsc pobytu osób podlegających repatrjacji.

Układające się strony zobowiązują się również zapewnić możliwie szybkie współdziałanie w wykonaniu niniejszego układu ze strony swoich instytucji państwowych i społecznych, oraz organów samorządu.

Art. IV.

Układające się strony zobowiązują się dostarczyć do rozporządzenia Komisji Mieszanych z możliwie największym pośpiechem dokładnych danych o wszystkich znajdujących się na ich terytorjach jeńcach wojennych, jeńcach cywilnych i osobach internowanych, jak również o zakładniczkach gdzie tacy się znajdują.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Art. XV.

Członkom Delegacji strony drugiej w Komisji Mieszanej jak również ich zastępcom, ukladające się strony gwarantują prawo nieetykalności dyplomatycznej. Również ukladające się strony gwarantują powyższym członkom delegacji, ich następcom i całemu personalowi pomocniczemu bezpieczeństwo osobiste oraz bezpieczeństwo niezbędne mienia urzędowego i prywatnego.

Art. XVI.

Delegacjom strony drugiej w komisjach mieszanych przysługuje prawo stałego komunikowania się bez przeszkód ze swoimi rządami za pomocą aparatu Hughesa i radjo, za pomocą kurjerów dyplomatycznych, a również listownie i telegraficznie.

Delegacjom wymienionym przysługuje również prawo korzystania z szyfrów i swojej pieczęci urzędowej, przaczem wszystkie listy i przesyłki tą pieczęcią o pieczętowane, jak również listy i przesyłki odnośnych rządów do swoich delegacji nie podlegają otwarciu ani cenzurze.

Art. XVII.

Do kompetencji delegacji strony drugiej w komisjach mieszanych należy:

1. Prawo zaświadczenia /wizowania/ spisów osób wysyłanych do ich państwa na zasadzie układu niniejszego.
2. Zapewnienie opieki i niesienie w miarę potrzeby wszelkiego rodzaju materialnej pomocy osobom wymienionym w artykule 1. Obrona ich interesów w zakresie układu niniejszego, jak również zasięganie i udzielanie właściwych informacji.

Art. XVIII.

Delegacjom strony drugiej w komisjach mieszanych przysługuje prawo zakupu, z zachowaniem ustaw i przepisów obowiązujących w kraju, w którego granicach działa komisja, bądź też dostarczania z kraju ojczystego lub z zagranicy żywności, odzieży, środków leczniczych itp. przedmiotów pierwszej potrzeby dla osób wymienionych w artykule 1 ukladu niniejszego.

Każda z ukladających się stron dostarcza dla przewozu wyżej wymienionych przedmiotów w granicach swego terytorjum, niezbędnych środków przewozu



Wymienione wyżej przedmioty zakupione albe importowane nie podlegają w żadnym wypadku rekwizycji ani konfiskacie tak przed jak i po rozdaniu i są wolne od wszelkich podatków i ceł g granicznych wozowych, przewozowych itp.

Dla przechowywania tych przedmiotów delegacjom przyskuguje prawo otrzymania w razie potrzeby pomieszczeń na składy.

Art. XIX.

Delegacjom strony drugiej w Komisjach mieszanych i personelowi pomocniczemu odnośnie rzady dostarczają po cenach stałych odpowiednich pomieszczeń dla kancelarji i mieszkań, oraz opału i oświetlenia.

Art. XX.

Wszelkie podania, pisma i dokumenty skierowane do Komisji mieszanych lub do Delegacji albo też od nich wychodzące są wolne od poborów stemplowych i innych opłat.

D z i a ł III.

Organizacja powrotu do kraju.

Art. XXI.

Rejestracja osób podlegających repatrjacji, wyszczególnionych w artykule pierwszym układu niniejszego, i zestawianie spisów transportowych uskuteczniają właściwe urzędy państwa wysyłającego.

Wyalienionym osobom przysługuje prawo zwracania się bez przeszkód do Komisji mieszanej Delegacji swego rządu jak również porozumiewania się z niemi za pośrednictwem poczty i telegrafów na zasadach ogólnopństwowych.

Art. XXII.

Spisy wysyłanych są układane oddzielnie na każdą kategorię osób wyszczególnionych w artykule pierwszym układu niniejszego i powinny zawierać następujące dane:

1. Nazwisko, imię i imię ojca.
2. Wiek.
3. Narodowość.
4. Wyznanie.
5. Stan rodzinny.
6. Miejsce obecnego faktycznego zamieszkania.
7. Miejsce stałego zamieszkania w kraju: z wyszczególnieniem gubernji /ziemi, powiatu, gminy, włości, wsi lub miasta/.
8. Zajęcie.
9. Wyszczególnienie dowodów osobistych stwierdzających prawa do powrotu do kraju.
10. Uwagi.



Spisy dotyczące jeńców wojennych powinny zawierać następujące dane:

1. Nazwisko, imię i imię ojca.
2. Wiek.
3. Miejsce urodzenia, albi iejsce stałego zamieszkania w kraju.
4. Data imiejsce wzięcia do niewoli.
5. Oddział w którym służył jeńiec wojenny.
6. Ranga, szarża lub zajmowane stanowisko.
7. Ostatnie miejsce pobytu w niewoli.
8. Czy był skazany w czasie niewoli za przestępstwa kryminalne, za co i kiedy.
9. Stan zdrowia.



Art. XXIII.

Urzędy państwa wysyłającego przedkładają spisy osób wyjeżdżających Komisji mieszanej, która skierowuje je w dwu egzemplarzach

do Delegacji strony drugiej w celu zaświadczenia wizowania.

Spisy poświadczone winny być zwrócone przez Delegację wymienioną nie później niż w 20 dni od chwili ich otrzymania.

Niezwrócenie spisów w tym terminie uważa się za zgodę nieprzyjęcia wymienionych w nim osób.

Delegacjom przysługuje prawo nieprzyjęcia poszczególnych osób z liczby wymienionych w spisach i odmówienia przepuszczenia ich na terytorjum swego państwa, o ile wymienione osoby nie należą do kategorii, ustalonych w artykule 1 Układu niniejszego. Jednakże wszystkie tego rodzaju wypadki winny być podane do wiadomości Komisji mieszanej.

Osoby którym Delegacja odmówiła powrotu mogą być powtórnie włączone do spisu osób wyjeżdżających na wniosek tejże Delegacji.

Art. XXIV.

Wyjeżdżającym na zasadzie układu niniejszego osobom przysługuje prawo równoczesnego powrotu łącznie z rodziną, przyczem w składzie rodziny mogą wyjechać: żona, jeżeli faktycznie prowadzi z mężem wspólne pożycie, dzieci, matka lub niezdolny do pracy ojciec, wnuki, dzieci przybrane, wychowawcy oraz domownicy o ile z powracającym karnicielem rodziny prowadzą wspólne gospodarstwo domowe.

Art. XXV.

Przy repatrjacji uchodźców, wygnańców i emigrantów korzystają w miarę możliwości z pierwszeństwa wysyłania osoby niezdolne do pracy, wymagające pomocy postronnej, chorzy, inwalidzi, starcy, samotne kobiety i dzieci, osoby korzystające z dobroczynności publicznej, jak również osoby mający rodzinę na terytorjum strony drugiej. Z zachowaniem tych warunków repatrjacja zaczyna się od okręgów najbardziej niedogodnych dla osób powracających pod względem żywnościowym, mieszkaniowym i innych warunków bytu.

Art. XXVI.

W pierwszych transportach powinni być odesłani jeńcy cywilni, osoby internowane i zakładnicy.

YIVO
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

YIVO
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Art. XXVII.

Wysyłanie transportów z jeńcami wojennymi zaczyna się przed zorganizowaniem Komisji mieszanych i w każdym razie nie później, niż w 10 dni po podpisaniu układu niniejszego.

Wysyłanie transportów z pozostałymi kategorjami osób podlegających repatriacji, rozpocznie się przy pierwszej możliwości, po zorganizowaniu Komisji mieszanej nie później jednak, niż dwa tygodnie od dnia zorganizowania Komisji mieszanej.

Układające się strony zobowiązują się przesyłać do punktów odbiorczych nie mniej, niż 4000 ludzi tygodniowo.

Art. XXVIII.

Wymianie podlegają wszyscy jeńcy wojenni zarówno żołnierze jak i oficerowie, dowódcy i komisarze w myśl zasady wszyscy za wszystkimi.

Liczba wysyłanych tygodniowo do kraju jeńców wojennych winna wynosić nie mniej niż 1500, przytem ogólna cyfra repatriowanych wszystkich kategorji 4000 ludzi tygodniowo nie może być w żadnym razie zmniejszona do zupełnego wyczerpania wszystkich repatriantów i w razie wyczerpania innych kategorji powinna składać się całkowicie z jeńców wojennych.

Przedewszystkiem winni być wysłani jeńcy wojenni chorzy i inwalidzi, oraz te grupy i kategorje jeńców wojennych, które znajdują się w niewoli w najgorszych warunkach utrzymania.

Art. XXIX.

Punktami odbiorczymi są: stacje Stołbce, Kojdanów na linii kolejowej Mińsk-Baranowicze i stacja Zdołbunowo dla obu stron na linii kolejowej Równno-Szepetówka.

Z obu stron punktów odbiorczych winny być urządzone na koszt odpowiednich rządów baraki i stacje sanitarno-żywnościowe.

W przyszłości punkty odbiorcze mogą być zmienione i ustalone nowe.

Art. XXX.

Wysyłanie do punktów odbiorczych eszelonami albo oddzielnymi wagonami, lecz nie pojedynczo.

Dostarczanie do punktów wyprawienia eszelonów albo wagonów, w zależności od warunków miejscowych, odbywa się w granicach możno-

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES

15.
ci również grupami i pojedynczo.

Przewóz ludzi i ich bagaży we wszystkich tych wypadkach w granicach swego terytorjum każda z układających się stron przyjmuje na swój rachunek, zapewniając również należyta pomoc sanitarną i dostateczne wyżywienie w drodze.

Art. XXXI.

Przewóz w okresie epidemii odbywa się w wagonach ogrzewanych, chorych zaś i słabych - niezależnie od pory roku - według możliwości w pociągach sanitarnych. Chorzy na choroby ostro zakaźne nie mogą być włączeni do transportu i podlegają wysłaniu dopiero po wyzdrowieniu.

Art. XXXII.

Przy przekazywaniu transportów przedstawiciel państwa wysyłającego doręcza na pokwitowanie przedstawicielowi państwa odbierającego sporządzony zgodnie z art. 22 układu niniejszego spis osób znajdujących się w transporcie.

Jeżeli transport wysłany jest ze zmianą spisu nie zaświadczonego przez Delegację państwa odbierającego, wymieniona Delegacja zgodnie z artykułem 23 układu niniejszego obowiązana jest zawczasu zakomunikować swoim władzom granicznymi o przepuszczeniu takiego transportu. Przewodniczący Delegacji państwa wysyłającego czyni odnośną wzmiankę na spisie transportowym.

Art. XXX

D z i a ł IV.

Postanowienia końcowe.

Art. XXXIII.

Towarzystwa Czerwonych Krzyży i ich przedstawiciele, którzy obecnie zajmują się niesieniem pomocy i opieki osobom wyszczególnionym w artykule 1 układu niniejszego, zachowują swe pełnomocnictwa do chwili rozpoczęcia prac Komisji mieszanych; repatrjacja do chwili utworzenia Komisji mieszanych, odbywa się również przy ich pomocy.

Art. XXXIV.

Obie układające się strony zobowiązują się niezwłocznie po podpisaniu niniejszej umowy wydać odpowiednie rozporządzenia o zawieszeniu postępowania sądowego, administracyjnego, dyscyplinarnego oraz wszelkiego innego, wszczętego w stosunku do jeńców cywilnych, osób internowanych, zakładników, wygnańców, emigrantów, jeńców wojennych, jak również o natychmiastowym wstrzymaniu wykonania kar, wymierzonych przeciwko tym osobom na jakiejkolwiek drodze. Wstrzymanie wykonania kar może nie powodować wypuszczenia na wolność, w tym jednak wypadku osoby te winne być natychmiast wydane władzom ich państwa wraz ze wszystkimi aktami.

Jeśli jednak dana osoba oświadczy, iż nie rzygnie sobie powrotu do ojczyzny, lub władze ojczyste nie zgodzą się na jej przyjęcie, osoba ta może być ponownie pozbawiona wolności.

Art. XXXV.

Strony układające się zgadzają się, że wszystkie kwestje, związane z repatrjacją osób wymienionych w artykule 1 układu niniejszego, załatwiane będą na zasadzie układu niniejszego, o ile traktat pokojowy nie będzie stanowił inaczej.

Art. XXXVI.

Układ niniejszy będzie podany przez obie układające się strony do wiadomości publicznej w terminie dwutygodniowej od daty podpisania.

Art. XXXVII.

Układ niniejszy sporządzony zostaje w językach polskim i ro-

10.
syjskim i ukraińskim, w dwu egzemplarzach. Przy interpretacji układu wszystkie trzy teksty będą uważane za autentyczne.

Art. XXXVIII.

Układ niniejszy, jako zawarty w wykonaniu art. 7 ratyfikowanej umowy o przedwstępnych warunkach pokoju z dnia 12.X.1920 nie podlega ratyfikacji i otrzymuje moc obowiązującą z chwilą podpisania.

Protokół dodatkowy do układu o repatrjacji.

W uzupełnieniu podpisanego w dniu dzisiejszym układu o repatrjacji układające się strony postanowiły co następuje:

§ 1. Strony uznają za właściwe i zgadzają się uskutecznić poza masową repatrjacją również i personalną wymianę osób, które na to wyrażą swą zgodę i na których wydaniu stronom specjalnie zależy. Osoby te będą odsyłane poza kolejną niezależnie od tego czy są obywatelami państwa, które żąda ich wydania.

Organizacja indywidualnego powrotu należy do Komisji mieszanych. Wymiana odbywa się według list na podstawie każdorazowego porozumienia się stron w tych Komisjach.

Strony zobowiązują się nie czynić żadnych przeszkód Komisjom mieszanym i Delegacjom przy otrzymywaniu niezbędnych wiadomości celem sporządzenia spisów i skąd okaza im jak najdalej idącą pomoc, zastrzegając w tym zakresie dla nich wszystkie prawa, przyznane Komisjom mieszanym i Delegjom w układzie o repatrjacji.

§ 2. Za wygnaneńców i uchodźców w znaczeniu punktu 3 art. 2 układu o repatrjacji nie będą w żadnym wypadku uważane osoby, które w okresie rządów carskich wyłączenie z tytułu swego urzędowego stanowiska /wojskowi, urzędnicy cyw. i wojsk./ mieszkwały na terytorjum Rzeczypospolitej Polski.

§ 3. Protokół niniejszy stanowi część składową układu repatrjacji na dowód czego pełnomocnicy obu stron podpisali go wia-
snorzęcznie.

Za zgodność odpisu:

W. W. W.
kpt.

Ryga, dnia 30. grudnia. 1920.